

TUNUS ÜLKE BÜLTENİ

2017

DIŞ EKONOMİK İLİŞKİLER KURULU
FOREIGN ECONOMIC RELATIONS BOARD

İçindekiler

Genel Bilgiler	2
Siyasi Yapı	2
Genel Ekonomik Görünüm	3
Yıllık GSYİH Büyüme Oranları (%)	4
Yıllık Enflasyon Oranları (%).....	4
Sektörler	5
Tarım ve Balıkçılık	5
Sanayi	6
Madencilik	7
Elektrik.....	7
Turizm.....	8
Altyapı.....	8
Müteahhitlik Hizmetleri	9
Enerji.....	10
Yatırımlar	11
Doğrudan Yabancı Yatırımlar (milyon dolar)	11
Dış Ticaret.....	12
İthalat yaptığı başlıca ülkeler (1000\$)	13
Tunus'un İthalatında Başlıca Ürünler (1000\$).....	13
İhracat yaptığı başlıca ülkeler (1000\$).....	14
Tunus'un İhracatında Başlıca Ürünler (1000\$).....	14
Türkiye ile Ekonomik ve Ticari İlişkiler.....	15
Türkiye ile İkili Ticaret.....	15
Türkiye'nin Tunus'a İhracatında Başlıca Ürünler (1000\$)	15
Türkiye'nin Tunus'tan İthalatında Başlıca Ürünler (1000\$).....	16
Faydalı Bilgiler.....	17
Yürütme Kurulu Üyeleri.....	17
İletişim	18

TUNUS

Genel Bilgiler

Resmi Adı	: Tunus Cumhuriyeti
Yönetim Şekli	: Parlamenter Demokrasi
Cumhurbaşkanı	: El-Beci Kai des-Sibsi
Yüz Ölçümü	: 162,155 km ²
Toplam Nüfus	: 11,110,000
Nüfus Artış Hızı	: % 1,3
Ortalama Yaşam Süresi	: 75,6
Etnik Dağılım	: Arap-Berberi %98, diğer %2
Dini Dağılım	: Müslüman %98, Hristiyan %1, Musevi %1
Okuma Yazma Oranı	: %79,1
Konuşulan Diller	: Arapça
Başkent	: Tunus
Başlıca Büyük Şehirler	: Tunus, Safaqis, Susah
Para Birimi	: Tunus Dinarı
Saat Farkı	: -2
Resmi Tatiller	: 1 Ocak (Yeni Yıl), 14 Ocak (Devrim ve Gençlik Bayramı), 20 Mart (Bağımsızlık Günü), 9 Nisan (Şehitler Günü), 1 Mayıs (İşçi Bayramı), 25 Temmuz (Tunus Cumhuriyet Bayramı), 13 Ağustos (Tunus Ulusal Kadın ve Aile Günü), 15 Ekim (Kurtuluş Bayramı)
Üyesi Olduğu Uluslararası Kuruluşlar	: ABEDA, ACCT, AfDB, AFESD, AL, AMF, AMU, BSEC (gözlemci), CCC, ECA, FAO, G-77, IAEA, IBRD, ICAO, ICC, ICFTU, ICRM, IDA, IDB, IFAD, IFC, IFRCS, IHO, ILO, IMF, IMO, Inmarsat, Intelsat, Interpol, IOC, IOM (gözlemci), ISO, ITU, MINURCA, MINURSO, MIPONUH, NAM, OAS (gözlemci), OAU, OIC, OPCW, UN, UNCTAD, UNESCO, UNHCR, UNIDO, UNMIBH, UPU, WFTU, WHO, WIPO, WMO, WTO.

Siyasi Yapı

Tunus'taki siyasi istikrarı, yeni bir anayasa hazırlanması ve yeni seçimlerin yapılması konularında, hükümet ile muhalefetin bir ortak yol bulmak için sürdürdükleri görüşmelerin sonucu belirleyecektir. Memnuniyetsizliğin ve kontrol edilemeyen huzursuzluğun, kamuda özellikle de gençler arasında tamamıyla yayılmadan önce uzlaşmanın sağlanması beklenmektedir.

Demokratik geçiş sürecinin tamamlanacağı ve yeni devrim riskinin azaldığı tahmin edilmektedir. İyimser tahminlere göre, ılımlı İslamcı Parti (Hizb al Nahda) koalisyonun lideri olacaktır. Geçici hükümetin, Mısır'daki Müslüman Kardeşler gibi sahip olduğu gücü tamamıyla kaybedebileceği düşünülmektedir.

Halkın, hem Nahda ve hem de muhalif siyasi partilere yönelik olarak eşit şekilde öfke duyması nedeniyle, partiler arasında uzlaşma sağlanması muhalif partilerin de çıkarına olacaktır. Bu nedenle, siyasi kazanç sağlamak için muhalefetin siyasi tıkanmayı uzatması ve devrimi teşvik etmesi pek mümkün görünmemektedir.

Tunus ordusunun küçük ve çoğu Arap devletlerinin aksine apolitik bir ordu olduğu göz önüne alındığında, Mısır'daki deneyimin aksine, ordunun ülke yönetimini devralması beklenmemektedir. Hükümetin önümüzdeki dönemde Tunus'un sosyal ve ekonomik zorluklarla mücadelesi daha az olmayacaktır. Özellikle, yeni hükümet laikler ve Salafiler (radikal İslamcılar) arasındaki gerginliği güç de olsa yatıştırmaya devam edecektir.

Bu arada, Cezayir ile sınır dağlık bölgesinde, İslamcı militanlarla mücadele için yapılan askeri hareketin arazi koşulları ve militanların gerilla taktikleri nedeniyle çok uzun süreceği tahmin edilmektedir. Turistik tatil köyleri gibi kalabalık yerleşim yerlerine ve ekonomik altyapıya yapılacak terörist saldırıların, özellikle laik partilerin seçimlerdeki performansının artmasına neden olabilir. Ekonomik durum düzelmez ise yeni hükümet de istikrarı korumak için mücadele edecektir. Kısa vadede istihdamda ve yaşam standardında gelişme beklenmemekte olup halkın memnuniyetsizliğinin devam edeceği tahmin edilmektedir. Önümüzdeki dönemde, siyasi istikrar ekonomik beklentilerin iyileşmesine bağlı olacaktır

Alternatif bir senaryo ise; Siyasi istikrarı tamamen bozacak siyasi bir geçişin yaşanması, ekonomik koşulların daha da bozulması ve artan terörist saldırılar nedeniyle oluşacak memnuniyetsizlikten kaynaklanacak istikrarsızlıktır. Ancak, istikrarsızlık kitlesel kayıplara sebep olmadığı sürece ordunun hükümeti devirmesi beklenmemektedir.

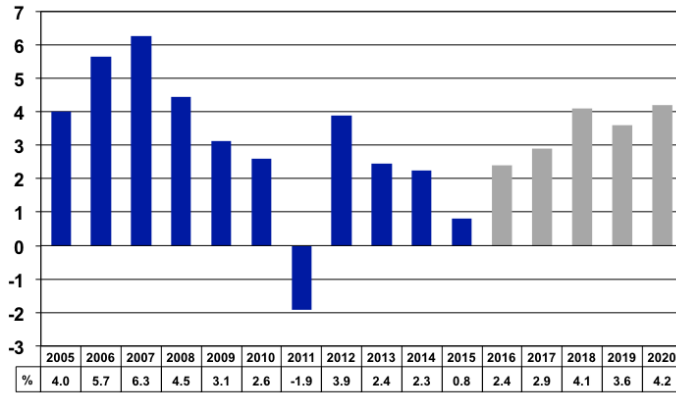
Genel Ekonomik Görünüm

	2014	2015	2016	2017
GSYİH (milyar dolar)	47,4	43,8	45,4	43.156
Kişi Başına düşen GSYİH	4.266	3.901	4.000	3.884
Reel Büyüme Hızı (%)	2,3	0,8	1,7	1,10
Enflasyon Oranı (ortalama, %)	5,5	4,9	4,0	4,8
İhracat (milyar \$)	16,7	14,1	13,7	2,0*
İthalat (milyar \$)	23,4	19,1	18,8	3,1*
Cari İşlemler Dengesi (milyar \$)	-4,3	-3,9	-4,1	-1,1*
Toplam Dış Borç (milyar \$)	26,4	28,4	30,7	-

Kaynak: BMI, IMF. *2017 Ocak-Şubat

Tunus ekonomisi bölgedeki en çeşitlendirilmiş ekonomi olup, kıtanın en yüksek yaşam standartlarına sahip olan ülkelerinden biridir. Her ne kadar komşuları Libya ve Cezayir gibi geniş hidrokarbon rezervlerine sahip olmasa da uzun dönemli hükümet politikaları sayesinde tarım, turizm ve imalat sanayiinde büyümüştür. Ekonomi, turizm başta olmak üzere, hizmet sektörü, tarım, tekstil, konfeksiyon, hafif sanayiler ile petrol ve fosfat üretimine dayanmaktadır.

Yıllık GSYİH Büyüme Oranları (%)

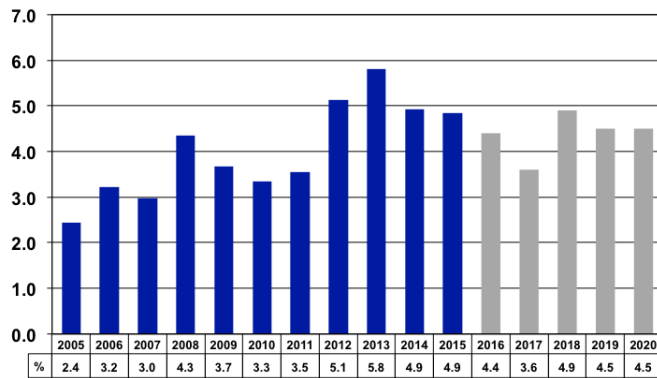

Kaynak: ISA Economic Forecasts, national statistics

Serbest piyasa ekonomisi 1980'li yılların sonlarına doğru ağırlık kazanmaya başlamıştır. Tunus ekonomisi tarım, madencilik, enerji ve imalat sektörleriyle gelişen bir ekonomidir. Tunus, tarım ve balıkçılıkta, özellikle zeytinyağında önemli bir tedarikçi ülke konumundadır. Dünya fosfat üretiminde ilk sıralarda yer alan Tunus, fosfatı işleyerek fosforik asit ve gübreye dönüştürmektedir. Tunus aynı zamanda önemli bir turizm merkezidir. Turizmin ülke GSYİH'si ve istihdamında rolü büyüktür. Başta Fransa olmak üzere tüm AB ülkeleri ile önemli ticaret ilişkileri mevcut olup, AB'nin 4. büyük tekstil tedarikçisi konumundadır.

Tunus devrim sonrasında ekonomik olarak küçülme sergilemiştir. 2008 yılına kadar ortalama %5 oranında büyüme sergileyen ülke küresel krizin etkisiyle 2008 yılında %4,6, 2009 yılında %2,7, 2010 yılında %3,9 oranında büyümüştür. 2011 yılında yaşanan Arap Baharı ile birlikte ekonomisi yaklaşık %2 oranında küçülen ülkenin 2012'de %3,6, 2013 yılında %2,7 büyüdüğü; 2014 yılında %3 oranında büyüme sergileyeceği tahmin edilmektedir.

Yıllık Enflasyon Oranları (%)

Kaynak: ISA Economic Forecasts, national statistics

Tunus GSYİH'sinin %8,9'unu tarım, % 61,5'ini hizmet, % 29,6'sını ise sanayi sektörü oluşturmaktadır. Enflasyon artış oranı göreceli olarak düşük seviyede olup 2012 yılı itibariyle %5,6 olan enflasyon oranının 2013 yılında %6'ya yükseldiği tahmin edilmektedir. Tunus ekonomisinin en güncel problemi işsizlik olarak görülmektedir. 2012 için işsizlik oranı %16,7 olarak gerçekleştiği tahmin edilmekle birlikte 2011 yılına göre %2,2 oranında bir azalma meydana gelmiş, genç ve kadın nüfusunun işsizlik

oranı sırasıyla %33, %24 oranlarında gerçekleşmiş olup, yüksek seyretmektedir. Tunus'un önemli oranlarda eğitilmiş (üniversite mezunu) ve yetenekli işgücüne sahip olması ve üniversiteli işsiz oranının fazlalığı bu sorunu daha kritik hale getirmektedir.

Tunus, 1995 yılında AB ile bir ortaklık anlaşması imzalamıştır. Bu, AB ile 2008 yılına kadar tarım ürünleri dışında sınırlı ürünlere uygulanan gümrük duvarlarının kaldırılmasını öngören bir anlaşmadır. Söz konusu anlaşmanın devamında Tunus, Kasım 2012'de "İleri ve Ayrıcalıklı Ortak" statüsüne yükseltilmiştir.

Mısır, Fas ve Ürdün ile Serbest Ticaret Anlaşması bulunan Tunus, Genel Preferanslar Sistemi çerçevesinde ABD, Kanada, İsviçre, Avustralya ve Japonya'nın da tercihli tarifelerinden yararlanmaktadır.

Yaşanan olaylar sonrasında orta vadede Tunus'un yaşayabileceği en önemli mesele ekonomik reformlardır. Özellikle %20'lere ulaşan işsizlik oranı akabinde gerçekleştirilecek reformlarda bölgesel eşitsizlik ve farklılıkların giderilmesi gerekmektedir. Ayrıca Tunus'taki bir diğer önemli sorun da iş imkanları ile insan kaynağının niteliği arasındaki farklılık, zayıf altyapı ve yabancı yatırımlardır.

Yeni hükümet ekonomiyi dengelemek için büyük bir çaba sarfetmektedir. Özellikle iş çevrelerinin ve yatırımcıların ülkeye çekilmesi, bütçe açığının kontrol altına alınması, işsizliğin azaltılması, bölgeler arasındaki dengesizliklerin ortadan kaldırılması gerekmektedir.

Hükümet, yatırımcıları desteklemek için yabancı yatırımcıların ülkeye gelmeleri, yatırım yapmaları konusunda açık olduklarını ve ekonomide reforma gideceklerini belirtmekte olmasına rağmen ekonominin stratejik sektörleri (finans, hidrokarbon, ulusal havayolu, elektrik ve gaz dağıtımı ve su kaynağı) hala devlet kontrolündedir.

2018 yılına kadar Tunus'un GSYİH'ndeki artışın yılda %4'ün üzerinde olacağı tahmin edilmektedir. Bu dönemde, sanayi üretiminin yılda ortalama %4,2 oranında büyümesi ve tarım üretiminin ise %2,6 oranında büyümesi beklenmektedir. Aynı dönemde enflasyonun yılda ortalama %4,6 oranında artacağı tahmin edilmektedir.

Sektörler

Tarım ve Balıkçılık

Tarım ve balıkçılık Tunus ekonomisinde önemli yer tutmaktadır. 2012 yılı rakamlarına göre sektörün GSYİH'deki payı %13 seviyesindedir. Bunun yanı sıra ihracatın %9'u tarım sektörü tarafından gerçekleştirilmektedir. Sektör nüfusun %16'sını istihdam etmektedir.

Tarım alanlarının büyüklüğü 8,5 milyon hektar olup bunun 4,9 milyon hektar'ı kullanılmaktadır. Bu alanların %90'ı özel sektöre aittir. Ülkede tarımla uğraşan nüfus 516.000 dolayındadır. XI. Kalkınma Planında tarıma özel yer ayrılarak üretimin artırılması öngörülmektedir. Bunun için modern teknik ve yöntemlerin kullanılmasının gereği vurgulanmaktadır.

Zeytincilik ve zeytinyağı belli başlı tarım ürünlerinin başında gelmektedir. Tunus, İspanya ve İtalya gibi ülkelerin dahil olduğu AB grubundan sonra en fazla zeytinyağı üreten ülkedir. Üretimin yaklaşık %75'i

ihraç edilmekte olup, Tunus dünyanın en büyük dördüncü zeytinyağı ihracatçısıdır. Aynı zamanda Tunus dünyanın en büyük hurma ihracatçısıdır.

Ülkenin başlıca ihracat maddeleri; zeytinyağı (%43), deniz ürünleri (%14), hurma (%13), hububat (%12), tohum yağları (%3), meşrubat (%8), konserve ürünleri (%4) ve diğer tarım ürünleridir (%3).

Tarım ve balıkçılık sektöründe ihraç edilen ürünlerin ülkelere göre dağılımlarına bakıldığı zaman; İtalya %42 ile ilk sırada yer alırken, onu, %14 ile İspanya, %13 ile Fransa, %6 ile İsviçre ve %5 ile Almanya izlemektedir.

Ülkenin başlıca ithalat maddelerine bakıldığı zaman, hububat (%56), tohum yağları (%26), şeker (%13) ve deniz ürünleri (%5) ilk dört sırayı almaktadır.

Tunus'ta 21 baraj bulunup yıllık su kapasitesi 4,5 milyon m³tür. Tüm bunlarla birlikte, Tunus'taki tarım sektörü yapısal zayıflıklarla karşı karşıya bulunmaktadır. Yağış miktarındaki düşüş, toprak erozyonu ve kuraklaşma halen tarım sektörünü çok fazla etkilemektedir. Sulama için su kaynakları sınırlı olup çiftçiler yeni teçhizat veya teknik tedarik için kredi bulmakta zorlanmaktadır. Aynı zamanda işgücü yaşlı olup makineleşme seviyesi ve böcek ilacı kullanımı düşüktür. Ticari engeller de yerel gıda fiyatlarının yüksek olmasına neden olmaktadır. Gıda alanındaki sübvansiyonlar ve ihraç edilen ürünlerin fiyatının düşük olması tarım sektörünün yeterince verimli olamamasının başlıca nedenleri arasında yer almaktadır.

Sanayi

Sanayi sektörü GSYİH'nın %29,6'sını oluşturmaktadır. En önemli sanayi ürünü fosfat ve fosfattan üretilen gübredir. Tunus yıllık 10 milyon tonluk üretimiyle dünyanın dördüncü büyük fosfat üreticisidir. Fosfat madenciliği ve sanayisi dışında makina-elektrik (27,3), tekstil-konfeksiyon ve deri (%19.1), gıda sanayi (%17,6), kimya sanayi (%13) ile seramik ve cam sanayi (%9,4) diğer önemli sektörlerdir.

İmalat sanayii, çoğunlukla ihracata yönelik üretim yapmakta olup, Tunus'un ekonomik büyümesinin motoru konumundadır. 2011 yılında toplam ihracatın %70'ini imalat sanayii ürünleri oluşturmakta olup, ülkenin en önemli döviz sağlayıcısıdır.

İmalat sanayisinde öncelik verilen alanlardan biri de gıda ürünleri işlemedir. Makarna, salça, margarin gibi ürünlerde ihraç edebilirlik seviyesinin geliştirilmesine önem verilmektedir.

Tunus'ta mekanik-elektrik parça imalatı, küçük sermayeler ve AB ülkeleri arasında ortak yatırım şeklinde gerçekleştirilmektedir. Bu sektörde özellikle otomotiv sektöründe kullanılan makas, motor, debriyaj, transformatör, akümülatör gibi parçalar üretilmektedir. Bu sektör 1990'lardan itibaren hızlı bir gelişme göstermiştir. Dünyadaki toplam araç motoru, tel ve kablo üretiminin %1'i Tunus'da yapılmaktadır. İhracatın %90'ı başta Fransa ve Almanya olmak üzere Avrupa ülkelerine yapılmaktadır.

Tunus, konfeksiyon imalatında Avrupa için iyi bir tedarikçidir. Üretim maliyetindeki avantaj, Avrupa'ya yakınlık, vasıflı eleman teminindeki kolaylık, siyasi kararlılık, vergilerdeki avantajlar, düşük işçi maliyetleri nedeniyle bu sektörde yatırım yapılması avantajlıdır. 2009 yılında tekstil piyasası %7,6 oranında gerilemiştir. 2010 yılında pazar %3,3 daralmıştır fakat 2011 yılında pazarda %6,9'luk büyüme söz konusudur. 2009 yılında yaşanan ekonomik resesyonun hammadde fiyatlarını arttırması sonucunda ülke Çin pazarı ile rekabet edememiş, bu nedenle Tunus'un pazar payı azalmıştır.

Tunus'da tekstil sektöründe faaliyet gösteren 2.976 firmanın %58'i ürünlerini dış pazara ihraç etmektedir. Tekstil sektörü, Tunus ihracatının %26,4'ünü oluşturmakta olup toplam tekstil ihracatının %92'si hazır giyimdir. Üretimin %92'si, Fransa başta olmak üzere, İtalya, Almanya, Belçika ve diğer AB ülkelerine gönderilmektedir. Tunus AB'nin 4. büyük tekstil tedarikçisidir.

Kimya sanayii özellikle fosfatın işlenmesine, çimento, cam ve seramik yapımına dayanmaktadır. Kimya sanayisi büyük ölçüde ilaç ve daha sonra lastik sanayisindeki büyümeye bağlı olarak gelişme kaydetmiştir. Buna ek olarak, gübre, boya, deterjan, kozmetik sektörleri kimya sanayisinin başta gelen sektörleridir. Kimya sanayisinde devlet kuruluşları hâkim durumda olmakla beraber, özellikle boya ve tutkal üretiminde özel sektör de yer almaktadır.

Madencilik

Tunus Hükümeti, madencilik sektöründe etkinlik ve verimlilik sağlamak amacıyla reform programları oluşturmuştur. Fosfat ve kurşun madenciliğinde kullanılan teknikler yenilenmiştir. Dünyanın en büyük ham fosfat üreticilerinden biri olan Tunus'ta fosfat madenciliği, bir kamu şirketi olan CPG'nin tekelinde olup, ülkenin güneybatısındaki Gafsa'da çıkarılmaktadır.

Kimya sanayisinin temelini oluşturan fosfatın yanı sıra çıkarılan diğer mineraller demir, kurşun ve çinkodur. Büyük bir kısmı El Foudlath çelik işlerini desteklemekte kullanılan demir üretimi, ana Jerissa madenindeki rezervlerin azalması nedeniyle 1993 yılından itibaren düşmeye başlamıştır. Çinko üretimi de, Boujdeur madenindeki rezervlerin tükenmesi ve madenin kapanmasıyla birlikte 2004 ve 2005 yıllarında keskin bir düşüş yaşamıştır.

Kanıtlanmış petrol rezervleri yaklaşık 425 milyon varil, doğal gaz rezervi ise 65 milyar m³ ve olup Tunus'un gaz rezervlerinin 2/3'ü offshore'dur. Tunus'un gaz rezervi, komşuları olan Libya ve Cezayir'e kıyasla çok azdır. Söz konusu rezervin büyük bölümü offshore olup, ülkenin en büyük doğalgaz sahası olan Miskar, British gas (BG) tarafından işletilmektedir. Ülkenin doğalgaz üretiminin %80'i bu saha tarafından karşılanmaktadır. Yıllık üretim 2,97 milyar m³tür. 1 Ocak 2012 tarihi itibarıyla Tunus Afrika'nın 11. en büyük doğalgaz üreticisi konumuna gelmiştir.

Tunus'un petrol üretiminin yaklaşık %76'sı güney ve doğu bölgelerinden (El Borma, Ashtart, Sidi el Kilani, Ouedna, Adam ve Didon) sağlanmaktadır. Petrol üretimi Tunus'un petrol ihtiyacının sadece %46'sını karşılamaktadır.

Tunus'un en büyük petrol sahası Cezayir sınırında yer alan ve ENI-AGIP ortaklığı tarafından işletilen El Borma'dır. 100 milyon varillik tahmini rezerve sahip ve kamuya ait ETAP tarafından işletilen Ashtart ise ülkenin ikinci büyük sahasıdır. Ülke üretiminin %75'i bu iki sahadan karşılanmakta olup daha yeni orta büyüklükte sahalar arasında Sidi Cilani, Adam, Didon, Cercina ve Franing yer almaktadır.

Elektrik

Ülke, 136.000 km'lik elektrik ağına sahiptir. Elektriğinin %72'si ulusal elektrik şirketi 'Société Tunisienne d'Électricité et du Gaz' (STEG) tarafından temin edilmektedir. 2002'de hizmete giren ve özel enerji şirketi olan Rades 2 ise, Tunus'un elektrik ihtiyacının %22'sini sağlamaktadır.

2005'de batıda Feriana'da 118 mw kapasiteli ve başkent Tunus'un bir banliyösü olan la Goulette'de 123 mw kapasiteli yeni elektrik santralleri kurulmuştur. İngiltere'nin BG Group şirketi 600 milyon dolar değerinde 500 mw'lık bir santrali Sfaks yakınlarındaki Barca'da kurmaktadır. Tunus ve İtalyan hükümetleri Cap Bon'da 1200 mw kapasiteli yeni bir elektrik santrali kurmayı düşünmektedirler.

Buradaki üretimin %70'i denizaltı kablolarıyla İtalya'ya nakledilecektir. Söz konusu santral toplamda 2,5 milyar Euro'ya mal olacaktır.

Turizm

Turizm Tunus ekonomisi içerisinde en önemli sektörlerden birisini oluşturmaktadır. İmalat sanayiinden sonra en fazla döviz getiren sektördür. GSYİH'nin içindeki payı %7'dir. Ülkede yaklaşık 400.000 kişi (Toplam istihdamın yaklaşık %15'i) geçimini bu sektörden kazanmaktadır.

2012 yılında Tunus'u 6,9 milyon kişi ziyaret etmiş ve ülkenin turizm gelirleri 2011 yılına göre %30 artış göstermekle birlikte devrim öncesi dönemin %10 gerisinde kalmış ve 3,1 milyar TD (1,8 milyar dolar) olarak gerçekleşmiştir. Ziyaretçilerin %70'den fazlası Batı Avrupa ülkelerinden gelmektedir.

2013 yılı verilerine bakıldığı zaman, Tunus Turizm Departmanından alınan bilgiye göre 1 Ocak- 20 Haziran tarihleri arasında bir önceki yılın aynı dönemine göre turist sayısı %3,4 artış göstererek 2,4 milyon olmuştur.

Tunus hükümeti ülkeye gelen turist sayısını 2016 yılına kadar 10 milyon turist sayısına yükseltmeyi amaçlamaktadır. Bu doğrultuda termal turizmin yanında güneş tedavileri, golf, çöl ve gemi turizmi gibi alternatif alanlarda sektör çeşitlendirilmeye çalışılmaktadır.

Ayrıca Tunus son yıllarda özellikle sağlık ve termal turizmini geliştirmeyi amaçlamaktadır. Devlet bütçesinden turizm sektöründeki yatırımlara 65,7 milyar dolar ayrılmıştır. Turizm sayesinde el sanatları sektörünün de gelirleri artmış, çalışan nüfusun %10'una tekabül eden 300.000 kişinin çalıştığı el sanatları sektörünün gelirleri yaklaşık 150 milyon dolar olmuştur. El sanatları sektörü toplam ihracatın % 4'ünü oluşturmaktadır.

Tunus'un sınır komşuları Magreb Ülkelerinin de Tunus'a olan ilgisi artmıştır. Libya ve Fas başta gelmektedir.

Altyapı

Oldukça gelişmiş bir altyapıya sahip Tunus'ta yedi ticari liman, Skhira'da bir petrol terminali ve 23 küçük liman ve 7 uluslararası havaalanı faaliyet göstermektedir. 31.000 km'lik yol ağına sahip Tunus'ta başkent Tunus ve Doğu kıyısında yer alan Sousse şehrini bağlayan dört şeritli bir paralı otoyol bulunmaktadır. Tunus ve Libya, Sfax ile Trablus arasında 533 km'lik bir otoyol yapmayı planlamaktadır.

Tunus, ulaşım ve iletişim altyapısını daha modern hale getirmek istemektedir. Bu doğrultuda devlet daha az müdahaleci bir tutum sergileyerek özelleştirmeye yönelmiştir. Ulaşım ve iletişim alanındaki yatırımlar, hükümetin 9. (1997-2001) ve 10. (2002-6) kalkınma planları doğrultusunda gözle görülür bir biçimde artmıştır. Hükümet bu yatırımların daha çok özel sektör tarafından yapılmasını istemektedir. Hükümetin 11. Kalkınma Planı çerçevesinde ulaşım ve iletişim yatırımlarına 5,8 milyar dolar ayrılmıştır.

Tunus'un 9 adet uluslararası havalimanı bulunmakta olup, en büyük havaalanı Carthage Havalimanıdır. Ayrıca, Teknoloji ve Ulaştırma Bakanlığı'nın, Tunus'un 60 km güneyinde yer alan Enfidha ve Monastir havaalanlarının inşası ve işletmesi için açtığı ihaleyi Tepe Akfen (TAV) Holding kazanmıştır. Bu kapsamda yılda 30 milyon yolcu kapasiteli 400 milyon Euro'luk Enfidha Havaalanının

inşası TAV Holding tarafından gerçekleştirilmiş olup, 40 yıl süreyle de TAV tarafından işletilecektir. TAV Holding ayrıca Monastir havaalanının işletmesini de 40 yıl süreyle üstlenmiştir.

Tunus'un toplam 2,167 km'lik demiryolu ağı mevcuttur.

Tunus, 2006 Aralık ayında Fransa'yla tuzdan arındırma, enerji üretme ve bilimsel araştırmalar gibi alanlarda nükleer enerjinin kullanımını arttırmak için anlaşma imzalamıştır. Tunus nükleer gücü enerjide bağımsızlığını kazanmak, petrol ve gaz ithalatını mümkün olduğunca kırmak için bir araç olarak görmektedir. "Societe Tunisiene d'electricite et du gaz" (STEG) ilk nükleer enerji fabrikasının 2020'de açılacağını açıklamıştır.

Ülkede mevcut büyük yatırım projelerinden bazıları şunlardır: Ama Dubai Yüzyılın Şehri Projesi, Rades-La Goulette Köprüsü, Bukhatir Group Tunis Spor Şehri Projesi, Al Maabar, Bled El Ward veya Rüya Şehir Ariana Projesi, Tunis Finansman Limanı Projesi, Kültür Şehri Projesi, Küçük Sicilya Projesi, Abu Dhabi Investment House Porta Moda Projesi, Taparura Projesi.

Müteahhitlik Hizmetleri

Tunus müteahhitlik ve inşaat sektörü Ekipman, İskan ve Arazi Planlama Bakanlığı'nın idaresi altındadır. Bakanlık, lojman inşası, alt yapı çalışmaları ve kamu binalarının inşası gibi faaliyetleri yönetmektedir. Tunus ekonomisinde tekstil, gıda sanayi ve tarımdan sonra dördüncü sırada inşaat sektörü almaktadır.

Nüfusun % 80'inin kendi evinde oturduğu ve 2005 yılında yürürlüğe giren yabancıların ekonomik ve turistik amaçlı belirlenen bölgelerde mülk edinmelerinin kolaylaştırılmasına ilişkin yasa dikkate alındığında, gayrimenkul inşaatında son 10 yılda görülen yıllık ortalama % 3 oranındaki artışın, önümüzdeki yıllarda da devam etmesi beklenmektedir.

Tunus yabancı şirketlere finansmanı uluslararası kuruluşlar tarafından yapılan çok büyük projeler ya da aşağıda belirtilen alanlarda çalışma imkanı sağlamaktadır.

- Jeolojik etüdler
- Topoğrafik etüdler
- Çevre ile ilgili etüdler
- Deniz içerisinde gerçekleştirilen etüdler
- Fizibilite çalışmaları
- Mühendislik çalışmaları
- Liman ve havalimanı inşa çalışmaları.

Tunus, mali ve finans piyasalarındaki istikrar, dinamik bankacılık sistemi sayesinde, kısa bir dönemde önemli bir finans merkezi haline gelmiştir. Bağımsız araştırma kuruluşlarının raporlarına göre Tunus, Kuzey Afrika'nın en önemli finans merkezi olarak kabul edilirken, Arap ülkeleri arasında ise en büyüklerinden birisi konumundadır. Ülkede bankacılık sistemi Tunus Merkez Bankasının kontrolü ve denetimi altındadır. Tunus'ta 20 mevduat bankası ve 14 mali kuruluş bulunmaktadır. Mali kuruluşların 2 tanesi ticari banka, 10 tanesi leasing ve 2 tanesi de factoring şirkettir. 11 adet de yabancı bankaları temsil eden ajanslar ile 8 off-shore banka faaliyet göstermektedir.

Büyük inşaat projeleri için Dünya Bankası, Avrupa Yatırım Bankası, Afrika Kalkınma Bankası gibi kuruluşlardan finansman yardımı almaktadır. Elektrik üretiminin özelleştirilmesinin ardından,

hükümet havalimanı, liman ve su işleri ile ilgili inşa projelerini de özelleştirme yolunda büyük adımlar atmıştır. Tunus, Afrika Kalkınma Bankası'nın inşaat sektörü ile ilgili verdiği kredilerin % 15'lik kısmını kullanmaktadır. Tunus'ta birçok büyük yatırım projesi bulunmaktadır. Bunlar içinde en önemlileri aşağıda sunulmaktadır.

TAV Holding, Enfidha Uluslararası Havaalanı: Yıllık 30 milyon yolcu kapasiteli Enfidha Uluslararası Havaalanı Projesi, TAV Holding tarafından inşa edilmekte olup bilahare 40 yıl süreyle yine TAV Holding tarafından işletilecektir. Toplam 400 milyon Euro'luk Enfidha Havaalanı, Tunis Carthage havaalanındaki yoğun trafiği azaltacak ayrıca, Tunus ticaretine büyük katkı sağlayacaktır. Yaklaşık 6.000 hektarlık geniş bir araziye sahip olan havaalanı projesi dört faz olarak planlanmıştır.

Sama Dubai, Yüzyılın Şehri Projesi: Sama Dubai Holdingin yapmış olduğu 25 milyar dolarlık Yüzyılın Şehri veya Akdenizin Kapısı isimli projedir. Bu mega proje 830 hektarlık bir alan üzerinde bulunmaktadır. 15 yılda tamamlanacak olan bu proje yerleşim alanı, lüks oteller, çok amaçlı binalar, 100 katlı gökdelen ve birçok kule, yat limanı, kültür ve eğlence merkezleri ve turistik tesislerden oluşmaktadır. Ağustos 2007'de anlaşmaya varılan bu proje, ekonomik büyümeye % 0,5'lik ek katkı sağlayacak ayrıca, 300,000 kişiye istihdam imkanı yaratacaktır. 15 yılda tamamlanması planlanan bu proje çeşitli etaplar halinde tamamlanacaktır. Projenin 14 milyar dolarlık kısmı Sama Dubai tarafından, geri kalan kısım ise diğer ekonomik kuruluşlarca finanse edilecektir. Ancak, finansman imkanı bulunamaması nedeniyle proje fiilen başlatılmamıştır.

Rades-La Goulette Köprüsü: Tunus ve Japon ortaklığıyla yapılmakta olan köprü projesinin maliyeti 112 milyon dolardır. İnşasına Ağustos 2004'de başlanmış olup, uzunluğu 14,65 kmdir. Köprü başkent Tunus'un kuzey ve güney banliyösünü bağlamaktadır. Söz konusu projenin köprü kazıklarının çakılmasına ilişkin kısmı 2004 yılında STFA tarafından gerçekleştirilmiştir. 21 Mart 2009 tarihinde resmi bir tören ile açılmıştır.

Bukhatir Group, Tunis Spor Şehri: Tunis Spor Şehri Projesi Mayıs 2008'de başlamış olup Tunus BAE ortak yatırımdır. Toplam 5 milyar dolarlık proje ile 255 hektarlık alanda golf sahası, futbol, voleybol, basketbol, hendbol, tenis, yüzme, atletizm ve diğer spor dallarını içeren 9 spor akademisi, 36 hektarlık alan içerisinde 10.000 seyircilik futbol stadyumu ile 5.000 seyircilik spor salonu, olimpik yüzme havuzu inşası öngörülmektedir. Projenin bir diğer kısmı ise yerleşim alanı, dinlenme tesisleri, lüks oteller, kuleler, villalar ve alışveriş merkezleri ile poliklinikleri kapsamaktadır.

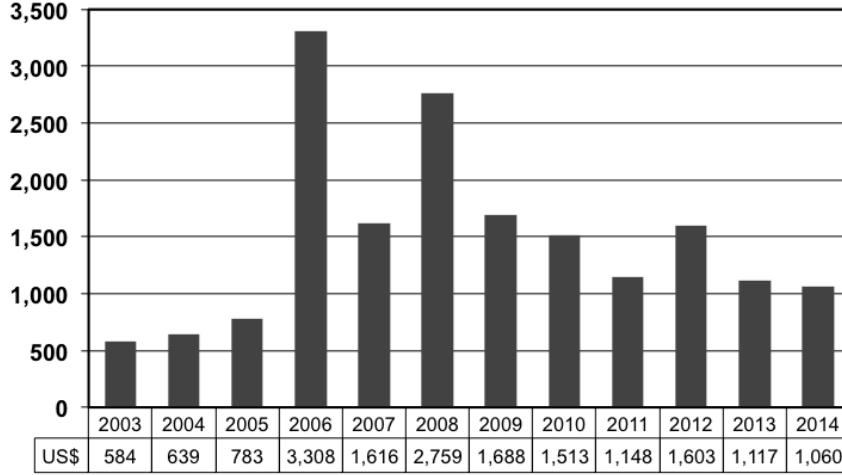
Taparura Projesi: Tunus'un en önemli projelerinden biridir. Çeşitli sanayiler nedeniyle kirletilen Sfax şehrinin kuzey sahilinin temizlenmesi ve rehabilite edilmesi projesidir. Projenin 1. aşaması Nisan 2006'da başlamıştır. Avrupa Kalkınma Bankası tarafından finanse edilen yaklaşık 100 milyon dolarlık bir projedir. Projenin 260 hektarlık kısmı ıslah edilmiş olup, bu bölüm 3 km.lik sahil ile dinlenme tesisleri ile yeni turizm projelerine ulaşacak bir sahil yolu oluşturulmasına yardımcı olacaktır.

Enerji

Enerji alanında da yatırımlar yapılmakta olup, özellikle İtalyanlarla yürütülen ve 2014'de tamamlanacak olan El Haouria projesi 1200MW elektrik üretmeyi planlamaktadır. Bunun 800 MW'nın denizaltı kablolarla Sicilya'ya ihracatı, 400 MW'nın da iç piyasada tüketilmesi öngörülmektedir. Ayrıca Fransız Alstom firmasıyla yürütülen 3 ayrı elektrik üretim projesi bulunmaktadır. Diğer taraftan Sfax yakınlarında 2020 yılında kurulması planlanan nükleer enerji projesi bulunmaktadır. Birçok Tunuslu mühendis hâlihazırda eğitim programlarına başlamıştır. Güneş ve rüzgar enerjileriyle ilgili

projeler de mevcut olup, Bizerte rüzgar enerjisi yatırımının ülke kapasitesini % 4 artırması beklenmektedir.

Yatırımlar

Kaynak: UNCTAD

Doğrudan Yabancı Yatırımlar (milyon dolar)

2011 yılında Tunus'a doğrudan yatırımlar 1.615 milyon Tunus Dinarı, portföy yatırımları 102 milyon Tunus Dinarı toplam yatırımlar ise 2010 yılına göre 1.718 milyon Tunus Dinarı olarak gerçekleşmiş olup, 2012 yılında ise doğrudan yatırımlar 2,996 milyon Tunus Dinarı, portföy yatırımları 83 milyon Tunus Dinarı, toplam yatırımlar ise 3.079 Tunus Dinarı olarak gerçekleşmiştir.

2012 yılında gerçekleştirilen yatırımlar ile birlikte 123 yabancı ortaklı yeni firma üretime başlamış, 185 firma Tunus'da halihazırda varolan yatırımlarını büyüttü ve 10.263 kişiye istihdam sağlamıştır.

Yabancı yatırımların sektörel dağılımları incelendiği zaman, imalat sanayii %52'lik payla birinci sırada yer almaktadır. İmalat sanayiini %35'le hizmetler sektörü, %11 ile turizm ve %2'lik payla tarım sektörü izlemektedir. Yatırımların toplamına bakıldığı zaman 3,068 firma Tunus'da faaliyet göstermekte ve 330,000'den fazla istihdam yaratmaktadır.

İmalat sanayisine yönelik yatırımlar ağırlıklı olarak Fransa, İspanya ve İtalya gibi AB ülkelerinden gelirken enerji yatırımlarında İngiltere birinci, İtalya ikinci, Avusturya ise üçüncü sırada yer almış.

Ülkede ihracat yapan firmalara vergi indirimleri, gümrüksüz ithalat ve diğer bazı teşvikler sağlayan "offshore" sistemi yabancı yatırımcılar tarafından tercih edilmektedir.

Tunus'da yatırımı olan yabancı şirketler arasında Autoliv, Benetton, British Gas, Danone-STIAL, Fuba Printed Circuits, Gardeur, Gruner AG, Kaschke-ZKE, Leoni AG, Philips, Pirelli-STIP, Sioen, Société Générale-UIB, Stedim Bag Technology, Téléperformance, Unilever, Van de Velde, Van Laack yer almaktadır. Tunus'da yatırım yapan diğer firmalar, Lacroix, Stanford Reynolds, Metzeler, Societe tuniso-algerienne de ciment blanc olmuştur.

Yabancı sermayeli şirket hissedarlarının ortak oldukları şirketlerden elde edilen kar payları Tunus'ta vergiye tabii olmayıp yabancı ortaklar bunu serbestçe yurtdışına transfer edebilmektedirler.

Üretim maliyetlerindeki avantajlar, AB ile serbest ticaret alanı ve diğer Arap ülkeleriyle yapmış olduğu serbest ticaret anlaşmaları çerçevesinde Tunus’da öncelikli yatırım alanları şunlardır: Bilgi işlem ve haberleşme teknolojileri, elektrik elektronik, mekanik (özellikle otomotiv sektörüne yönelik mekanik parçalar ve yan sanayi), tekstil, gıda sanayisi, deri ve ayakkabı.

Tunus’da biri Zarzis’in güneyinde diğeri Bizerte’nin kuzeyinde olmak üzere iki serbest bölge faaliyette olup söz konusu bölgeler kapsamında yatırımcılara sunulan avantajlar arasında 10 yıl süreyle vergiden muafiyet; sermaye, gelir ve karın serbest transferi; üretimde kullanmak kaydıyla gümrüksüz ithalat yer almaktadır.

World Investment Report verilere göre, Tunus’a yapılan doğrudan yabancı sermaye yatırımı 31,3 milyar ABD dolarına ulaşmıştır. Tunus Yabancı Sermaye Ajansı (FIPA)’nın verilerine göre, Tunus’ta 3.135 yabancı firma faaliyet göstermektedir.

Dış Ticaret

Tunus’un dış ticaretine baktığımızda, Yıllar itibarıyla giderek artan bir şekilde dış ticaret açığı veren Tunus, 2015 yılında 6,1 milyar \$ dış ticaret açığı verirken, 2016 yılında bu açık 3,6 milyar \$ düzeyindedir.

Dış Ticaret Göstergeleri (Milyon ABD Doları)

YILLAR	İHRACAT	İTHALAT	HACİM	DENGE
2014	16.760	24.793	41.553	-8.033
2015	14.073	20.223	34.296	-6.150
2016	13.216	16.796	30.012	-3.580

Kaynak: ITC Trademap,

Tunus, dış ticaretinin ağırlıklı bölümünü AB ülkeleriyle gerçekleştirmektedir. En yoğun ticari ve ekonomik ilişkilere sahip olduğu AB ülkeleri Fransa, İtalya ve Almanya’dır. 1 Ocak 2008 tarihinden itibaren Tunus ile AB arasında serbest ticaret alanı oluşturulmuştur. Tarifelerin indirimi sanayi sektörüne yöneliktir, tarım ve işlenmiş tarım ürünlerini kapsamamaktadır.

Buna ilave olarak, “İlerletilmiş Serbest Ticaret Bölgesi” kapsamında hizmet ve tarım sektöründe de müzakereler 2008 yılı Mart ayında başlamıştır. Tunus, 11 Kasım 2008 tarihinde gerçekleştirilen Tunus-AB Ortaklık Konseyi toplantısı sırasında imtiyazlı ortaklık statüsü talebinde bulunmuştur. Söz konusu imtiyazlı ortaklığın genel çerçevesinin ve amaçlarının belirlenmesini teminen bir ad-hoc komite kurulmasına karar verilmiştir. Bu çerçevede, Avrupa Komşuluk Politikası (ENP) kapsamında Tunus’a söz konusu statünün verilmesi amacıyla bir yol haritasının belirlenmesine yönelik 2008 yılında başlayan görüşmeler devam etmektedir.

Tunus’un Serbest Ticaret Anlaşması olduğu ülkeler; Türkiye, AB, EFTA, Libya, Agadir (Mısır, Fas ve Ürdün), Moritanya’dır.

Tunus’un dış ticaretinde ilk üç sırayı, Fransa, İtalya, ve Almanya almaktadır. Tunus’un dış ekonomik ilişkilerinde AB önemli bir yer tutmaktadır. Bu bağlamda Tunus Arap dünyasında AB ile Ortaklık Anlaşması imzalayan ilk ülke olma özelliğine sahiptir. Tunus, dış ticaretinin ağırlıklı bölümünü AB

ülkeleri ile gerçekleştirilmekte olup, en yoğun ticari ve ekonomik ilişkilere sahip olduğu başlıca AB ülkeleri Fransa, İtalya ve Almanya'dır.

2014 yılında Tunus'un ihracatı içerisinde 12'nci sırada yer alan Türkiye'nin payı % 1,3 olmuştur. Aynı yıl Tunus'un ithalatında Türkiye 7'inci sırada yer almakta olup pazar payı % 3,3'dür.

İthalat yaptığı başlıca ülkeler (1000\$)

SIRA	ÜLKE	2014	2015	2016*
	TOPLAM	23.391.975	18.639.666	16.796.284
1	Fransa	4.454.019	3.982.277	3.582.061
2	İtalya	4.368.467	3.365.860	3.236.196
3	Almanya	1.764.659	1.527.965	1.569.142
4	Çin	1.235.774	1.240.208	1.306.518
5	Türkiye	915.041	819.094	910.720

(*) Yansıtılmış veriler (Ülkenin ticaret yaptığı ülkelerden alınan veriler)

Kaynak: ITC Trade Map

Tunus'un İthalatında Başlıca Ürünler (1000\$)

Tunus'un ithalatında tüketim mallarının payı yaklaşık % 30 gibi yüksek bir oran tutmakta olup, bu durum endüstri açısından ülkenin kendine yeterli olmadığına göstergesidir. Hammadde ve yarı mamuller ithalatı, başta pamuk ve kumaş olmak üzere, tekstil hammaddeleri, endüstri alet ve makineleri, mineral yakıtlar gibi enerji hammaddeleri, oto yan sanayi, plastik maddeleri ve türevleri, hububat ve demir çelik gibi hammaddelerden oluşmaktadır.

Tunus'a tekstil hammaddesi (iplik ve kumaş) ve tekstil makineleri, hububat (Tunus'un açığı bulunmaktadır), tütün ve mamulleri, çeşitli demir-çelik ürünleri, metal eşya, otomotiv yan sanayi ürünleri, büro makineleri ve haberleşme cihazları, elektriksiz makineler, ulaşım araçları, elektrikli makineler ve cihazlar ile inşaat malzemelerinin Tunus'a ihraç edilebilecek potansiyel ürünler olduğu düşünülmektedir.

GTİP	ÜRÜNLER	2014	2015	2016
	TOPLAM İTHALAT	24.793.340	20.222.503	16.796.284
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	1.835.816	1.533.072	987.163
8703	Binek otomobilleri ve esas itibarıyla insan taşımak üzere imal edilmiş diğer motorlu taşıtlar (yarış arabaları dahil)	808.922	775.735	594.100
8536	Gerilimi 1000 voltu geçmeyen elektrik devresi teçhizatı (anahtarlar, röleler, sigortalar, fişler, kutular vb)	437.557	355.424	480.345
8544	İzole edilmiş teller, kablolar v	368.469	323.845	365.425
1001	Buğday ve mahlut	530.430	610.709	334.261

Kaynak: ITC Trademap

İhracat yaptığı başlıca ülkeler (1000\$)

SIRA	ÜLKE	2014	2015	2016*
	TOPLAM	16.662.456	14.205.928	13.216.300
1	Fransa	5.354.854	4.418.184	4.608.722
2	İtalya	2.927.019	2.549.856	2.482.433
3	Almanya	2.155.214	1.832.882	1.800.935
4	İspanya	538.372	675.076	468.551
5	ABD	537.724	563.432	403.171

Kaynak: ITC Trademap, (*) Yansıtılmış veriler (Ülkenin ticaret yaptığı ülkelerden alınan veriler)

Tunus'un İhracatında Başlıca Ürünler (1000\$)

Tunus'un ihracat yapısı ise ülkenin aynı zamanda üretim yapısını da yansıtmaktadır. İhracatta, kablo, zeytinyağı, hazır giyim, ham petrol, elektrik tesisat malzemeleri, taşıt araçları aksam ve parçaları, TV alıcıları, ayakkabı, spor giyim, hava taşıtlarının aksam ve parçaları, elektrik panoları değer bazında önemli bir yer tutmaktadır.

GTİP	ÜRÜNLER	2014	2015	2016
	TOPLAM İHRACAT	16.759.748	14.073.488	13.216.300
8544	İzole edilmiş teller, kablolar ve diğer elektrik iletkenler; tek tek kaplanmış liflerden oluşan fiber optik kablolar	1.823.239	1.626.799	1.680.768
6203	Erkekler ve erkek çocuk için takım elbise, takım, ceket, blazer, pantolon, tulum ve şort (yüzme kıyafeti hariç)	610.969	451.951	873.999
6204	Kadınlar ve kız çocuk için takım elbise, takım, ceket, blazer, elbise, etek, pantolon etek, vb.(yüzme kıyafetleri hariç)	291.038	227.223	509.319
8536	Gerilimi 1000 voltu geçmeyen elektrik devresi teçhizatı (anahtarlar, röleler, sigortalar, fişler, kutular vb)	459.415	359.313	465.630
1509	Zeytinyağı ve fraksiyonları (kimyasal olarak değiştirilmemiş)	285.697	948.587	445.418

Kaynak: ITC Trademap

Türkiye ile Ekonomik ve Ticari İlişkiler

Türkiye ile Tunus arasındaki ticari ilişkiyi geçmiş yıllar boyunca incelediğimizde, ticaretin ülkemiz lehine bakiye verdiği görülmektedir. 2000 yılında ikili ticarete Türkiye lehine dış ticaret fazlası 97 milyon ABD Doları iken, 2016 yılında dış ticaret fazlası 6 katın üzerinde artarak 696 milyon ABD dolarına ulaşmıştır.

Türkiye ile İkili Ticaret

YILLAR	İHRACAT	İTHALAT	HACİM	DENGE
2014	915.092	196.697	1.111.789	718.394
2015	819.061	144.077	963.138	674.984
2016	910.720	214.382	1.125.102	696.338

Kaynak: TÜİK

Türkiye'nin Tunus'a İhracatında Başlıca Ürünler (1000\$)

Tunus'a zeytinyağı işleme, unlu mamuller işleme tesisi makine ve ekipmanlarının uygun fiyat nedeniyle satılabildiği bilinmektedir. Tunus dış ticaret politikasının genel yaklaşımı ile de uyumlu olmak üzere, Tunus'a tekstil hammaddesi (iplik ve kumaş) ve tekstil makineleri, hububat (Tunus'un açığı bulunmaktadır), tütün ve mamulleri, demir-çelik ürünleri, metal eşya, otomotiv yan sanayi ürünleri, büro makineleri ve haberleşme cihazları, elektrikli ve elektriksiz makineler, ulaşım araçları ihraç edilmektedir.

2016 yılında Tunus'a ihracatımız bir önceki yıla göre artarak 910 milyon ABD Dolar olarak gerçekleşmiştir. 2016 yılında Tunus'a ihraç edilen belli başlı ürünler, pamuklu kumaşlar, demir veya alaşimsız çelikten yarı mamuller, petrol yağları, kağıt, karton, petrol gazları ve diğer gazlı hidrokarbonlar, örme kumaş, eşya taşımaya ve insan taşımaya mahsus motorlu taşıtlar, otomobiller, demir/ çelikten yassı mamuller ve profillerdir.

Türkiye'nin Tunus'a ihracatı kayıtlı rakamlarla sınırlı değildir. Buna paralel olarak, yılda 50 bini aşkın Tunus vatandaşı alışveriş ve/veya bavul ticareti amacıyla ülkemize gitmektedir. Kesin rakam bulunmamasıyla birlikte, bu kapsamda yapılan ticaretin miktarının yılda 150-200 milyon ABD Doları'na ulaştığı değerlendirilmektedir. Mevcut koşullarda "bavul ticaretinin" önümüzdeki dönemde belirgin biçimde azalması beklenmemekle birlikte, AB mevzuatına uyum sürecindeki yükümlülüklerimiz çerçevesinde tarafımızdan Tunus vatandaşlarına vize zorunluluğu getirilmesi halinde, bu ticaret olumsuz yönde etkilenebilecektir. Özellikle hazır giyim, deri ürünleri, başta altın olmak üzere ziynet eşyaları ile küçük elektrikli ev aletlerinin bavul ticaretine konu olmaktadır.

GTİP	ÜRÜNLER	2014	2015	2016
	TOPLAM İHRACAT	915.041	819.061	910.720
5209	Pamuklu mensucat (ağırlık itibariyle % 85 veya daha fazla pamuk içeren ve m2 ağırlığı 200 gr. l geçe	59.676	49.643	54.850
7207	Demir veya alaşımsız çelikten yarı mamuller	2.952	6.685	35.673
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	5.360	5.329	35.532
4811	Kağıt, karton, selüloz vatka ve selüloz liften tabakalar	38.936	26.653	35.264
2711	Petrol gazları ve diğer gazlı hidrokarbonlar	60.205	79.303	34.046

Kaynak: ITC_Trademap

Türkiye'nin Tunus'tan İthalatında Başlıca Ürünler (1000\$)

Tunus'un önemli ihrac ürünlerinden fosfat türevleri karşılaştırmalı üstünlüğe sahip görülmektedir. Tunus aynı zamanda tarım ve kimya sektörüne ucuz hammadde sağlanması açısından önem taşımaktadır.

2016 yılında Tunus'tan yapılan ithalat bir önceki yıla nazaran artarak 214 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. 2016 yılında Tunus'tan ithal ettiğimiz başlıca ürünler, azot, fosfor, fosforik asitler, TV alıcıları, ayakkabılar, pamuklu kumaşlar, elektrik panoları, hurma ve kablolardır.

GTİP	ÜRÜNLER	2014	2015	2016
	TOPLAM İHRACAT	196.697	144.078	214.382
3105	Azot, fosfor ve potasyumun ikisini veya üçünü içeren mineral veya kimyasal gübreler	50.433	21.404	89.526
2809	Difosfor pentaoksit, fosforik asit ve polifosforik asitler	16.743	24.227	16.394
8528	Monitörler ve projektörler, televizyon alıcı cihazları	8.758	1.884	12.062
6403	Dış tabanı kauçuktan, plastik maddeden, tabii veya terkip yoluyla elde edilen köseleden ve yüzü deri	2.285	4.302	6.737
5209	Pamuklu mensucat (ağırlık itibariyle % 85 veya daha fazla pamuk içeren ve m2 ağırlığı 200 gr. l geçe	8.650	6.006	6.714

Kaynak: Trade Map

Faydalı Bilgiler

Türkiye-Tunus İş Konseyi
Kuruluş Yılı: 1990
Türk Tarafı Başkanı: Uğur Tevfik Doğan
Firma / Unvan: Murat Proje Danışmanlık ve Tic.Ltd.Şti. / Firma Müdürü
Karşı Kanat: Tunus Sanayi ve El Sanatları Birliği (UTICA)
Karşı Kanat Başkanı: Slim Jouni
Web Adresi: www.utica.org.tn

Yürütme Kurulu Üyeleri

Kişi Adı	Kişi Soyadı	Firma	Firma Unvanı	Konsey Unvanı
Uğur Tevfik	Doğan	Murat Proje Danışmanlık ve Tic.Ltd.Şti.	Firma Müdürü	İş Konseyi Başkanı
Mahmut	Işık	Medkon Hat İşletmeciliği Denizcilik ve Ticaret A.Ş.	Genel Müdür	İş Konseyi Başkan Yardımcısı
Sinem	Ünlütürk	Arkas Lojistik A.Ş.	Bölge Müdürü	İş Konseyi YK Üyesi
Alim	Küçükpehlivan	Başarsoft Bilgi Teknolojileri A.Ş.	Yön. Kur. Bşk. & Gen. Müd.	İş Konseyi YK Üyesi
Mehmet Ali	Kuntoğlu	Hedefsan End. Gıda Mad. Paz. Nak. Amb. ve Baski San. Tic. A.Ş.	Yönetim Kurulu Başkanı	İş Konseyi YK Üyesi
Burak	Henden	Tekfen İnşaat ve Tesisat A.Ş.	İş Geliştirme Mühendisi	İş Konseyi YK Üyesi
Berna	Akyıldız	Tgl Transtaş Global Lojistik Ltd. Şti.	Yönetim Kurulu Üyesi	İş Konseyi YK Üyesi

İş Konseyi Çalışan Bilgileri

Barış Çuvalcı, Afrika Bölge Koordinatörü, +90 212 339 50 32
Evren Doğan, İş Konseyi Koordinatörü, +90 212 339 50 51
İrem Develioğlu, İş Konseyi Koordinatör Yardımcısı, +90 212 339 50 70
Saadet Gülmez, İş Konseyi Koordinatör Yardımcısı, +90 212 339 50 61
E-posta: africa@deik.org.tr

İletişim

T.C. Tunus Büyükelçiliği
Büyükelçi Ömer Faruk Doğan

Adres: LOT No:4, Av. Hedi KARRAY Centre Urbain Nord B.P.134-1082 TUNIS/TUNISIE

Tel: 00 216-70 132 300

Faks:: 00 216-71 767 045

E-mail: ambassade.tunis@mfa.gov.tr

Web: <http://tunis.be.mfa.gov.tr>

T.C. Tunus Ticaret Müşavirliği
Ticaret Müşaviri H. Sibel Kaplan

Adres: Lot No:4, Avenue Hédi Karray, Centre Urbain Nord, 1082 Tunis/TUNUS

Tel: 00 216 717 53212

Faks: 00 216 717 66988

E-mail: tunis@ekonomi.gov.tr

Tunus Cumhuriyeti Büyükelçiliği
Mohamed Fayçal Ben Mustapha

Adres: Ferit Recai Ertuğrul Cd. No: 19 Diplomatik Site, Oran/ANKARA

Tel: 0090 312 491 96 35-36 / 0090 312 491 96 58

Faks:: 0090 312 491 96 34

E-mail: at.ankara@superonline.com

Tunus Milli İstatistik Enstitüsü

www.ins.nat.tn

Tunus Yatırım Destek Ajansı

www.investintunisia.tn

Tunus Sanayi, Ticaret ve El Sanatları Birliği (UTICA)

www.utica.org.tn

T.C. Tunus Ticaret Müşavirliği

www.musavirlikler.gov.tr